

IV.7215.149.2015.AK

**Pan
Krzysztof Tchórzewski
Minister Energii**

Rzecznik Praw Obywatelskich chciałby zwrócić uwagę Pana Ministra na problem zgłaszany przez odbiorców energii elektrycznej, którzy znajdują się w trudnej sytuacji finansowej, a mimo to nie mogą uzyskać pomocy w formie dodatku energetycznego.

Analiza obowiązującego stanu prawnego prowadzi do wniosku, że przyczyną tego problemu jest powiązanie zasad wypłaty dodatków energetycznych z systemem dodatków mieszkaniowych. Zgodnie z przepisami ustawy o dodatkach mieszkaniowych wyłącza się przyznanie dodatku mieszkaniowego, gdy jego wysokość byłaby niższa niż 2% kwoty najniższej emerytury w dniu wydania decyzji. Jeżeli z obliczeń dokonanych przez organ administracyjny rozpoznający wniosek o przyznanie dodatku mieszkaniowego wynika, że dodatek mieszkaniowy wyniósłby poniżej w/w progu (obecnie jest to kwota 17,65 PLN), wydawana jest decyzja odmawiająca przyznania tego świadczenia. W konsekwencji nie może zostać również przyznany dodatek energetyczny, a więc poza systemem dodatków energetycznych pozostaje pewna grupa odbiorców energii elektrycznej, którzy ze względu na sytuację finansową, powinni taką pomoc otrzymać.

Problem dotyczy najbardziej osoby zajmujące mieszkania w budynkach pozbawionych instalacji centralnego ogrzewania, które dla celów ogrzewania mieszkań i podgrzania wody wykorzystują energię elektryczną. Treść listów kierowanych do Rzecznika wskazuje, że znaczne kwoty, jakie osoby te wydatkują na energię elektryczną, pochłaniają większą część ich skromnych budżetów domowych i szczególnie dla tej grupy osób pomoc finansowa w postaci dodatków energetycznych jest niezbędna. Jednak na gruncie obowiązującego obecnie prawa pomocy tej nie mogą uzyskać odbiorcy energii elektrycznej, którym

odmówiono przyznania dodatku mieszkaniowego, tylko z tego powodu, że wysokość dodatku mieszkaniowego nie przekroczyłaby minimalnego ustawowego progu.

Ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 984) wprowadziła regulację mającą na celu wsparcie finansowe odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej. Ustawodawca wprowadzając system dodatków energetycznych uzasadnił, że zaopatrzenie w energię elektryczną odbiorców w gospodarstwach domowych jest dobrem cywilizacyjnym, a także ze względu na możliwy dalszy wzrost cen i stawek opłat za energię, niezbędne jest wdrożenie systemowego rozwiązania w zakresie pomocy najsłabszym ekonomicznie grupom odbiorców (tzw. odbiorcom wrażliwym) finansowanego z budżetu państwa.

W myśl art. 5 c ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz.U. z 2012 r. poz. 1059 ze zm.) odbiorcy wrażliwemu przysługuje zryczałtowany dodatek energetyczny.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 3 pkt 13c ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne odbiorcą wrażliwym energii elektrycznej jest osoba, która spełnia łącznie dwa warunki:

- przyznano jej dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych i
- jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

W obwieszczeniu z dnia 22 kwietnia 2016 r. (M.P. z 2016 r. poz. 411) Minister Energii określił wysokość dodatku energetycznego obowiązującą od dnia 1 maja 2016 r. do dnia 30 kwietnia 2017 r., która dla gospodarstwa domowego:

- 1) prowadzonego przez osobę samotną - wynosi 11,29 zł/miesiąc;
- 2) składającego się z 2 do 4 osób - wynosi 15,68 zł/miesiąc;
- 3) składającego się z co najmniej 5 osób - wynosi 18,81 zł/miesiąc.

Dodatek energetyczny przyznaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji, na wniosek odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej, natomiast jego wypłata następuje do dnia 10 każdego miesiąca z góry, z wyjątkiem miesiąca stycznia, w którym dodatek energetyczny wypłaca się do dnia 30 stycznia danego roku.

W świetle powyższego beneficjentem dodatku energetycznego jest osoba, która zawarła umowę kompleksową lub umowę sprzedaży energii elektrycznej z przedsiębiorstwem energetycznym, zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej i pobiera dodatek mieszkaniowy.

Dodatek mieszkaniowy jest zaś świadczeniem pieniężnym o charakterze socjalnym, wypłacanym przez gminę, którego celem jest dofinansowanie wydatków ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta – co do zasady - przysługuje po spełnieniu ustawowych kryteriów odnoszących się głównie do dochodu oraz metrażu lokalu.

Uwarunkowanie uzyskania dodatku energetycznego od uprzedniego spełnienia przesłanek przyznania dodatku mieszkaniowego – co do zasady - znajduje uzasadnienie, bowiem obydwie świadczenia skierowane są do tego samego adresata, jakim są osoby najuboższe, które ponoszą określone wydatki związane z zajmowanym lokalem mieszkalnym. Obydwie świadczenia składają się na system pomocy dla osób osiągających niskie dochody, z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania. Zaznaczyć jednak należy, że zdecydowanie różni te dwa komplementarne świadczenia rodzaj wydatków, które mają zostać w części zrekompensowane ich beneficjentom oraz wysokość wypłacanych świadczeń.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 966 ze zm.) wydatkami poniesionymi przez osobę ubiegającą się o dodatek mieszkaniowy są świadczenia okresowe ponoszone przez gospodarstwo domowe w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Wydatkami tymi są: 1) czynsz 2) opłaty związane z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na lokale mieszkalne w spółdzielni mieszkaniowej 3) zaliczki na koszty zarządu nieruchomością wspólną 4) odszkodowanie za zajmowanie lokalu bez tytułu prawnego 5) inne niż wymienione w pkt 1-4 opłaty za używanie lokalu mieszkalnego 6) opłaty za energię cieplną, wodę, odbiór nieczystości stałych i płynnych 7) wydatek stanowiący podstawę obliczania ryczałtu na zakup opału (art. 6 ust. 4 w/w ustawy).

Natomiast z mocy art. 6 ust. 4a w/w ustawy nie stanowią wydatków, o których mowa w ust. 4, a które mają wpływ na wysokość dodatku mieszkaniowego, wydatki poniesione z tytułu m.in.: opłat za energię elektryczną dostarczaną do lokalu mieszkalnego (domu jednorodzinnego) na cele bytowe.

Wydatki poniesione na opłaty za energię elektryczną nie stanowią podstawy ustalenia wysokości dodatku mieszkaniowego, a dodatki mieszkaniowe nie służą pokryciu (dofinansowaniu) takich wydatków, z wyjątkiem sytuacji, gdy lokal mieszkalny nie jest wyposażony w instalację doprowadzającą energię cieplną do celów ogrzewania, w instalację ciepłej wody lub gazu przewodowego z zewnętrznego źródła znajdującego się poza lokalem mieszkalnym, osobie uprawnionej do dodatku mieszkaniowego przyznaje się ryczałt na zakup opału stanowiący część dodatku mieszkaniowego (art. 6 ust. 7 w/w ustawy), którego wysokość zależy od wartości kilowatogodziny energii widniejącej na rachunku za ostatni okres rozliczeniowy. Treść skarg kierowanych do Rzecznika wskazuje, że występują

sytuacje, gdy użytkownicy lokali zmuszeni – wobec braku alternatywnych rozwiązań - do wykorzystywania energii elektrycznej dla celów ogrzewania i podgrzania wody, z czym wiążą się znaczne wydatki, nie otrzymują żadnego wsparcia finansowego tj. dodatku mieszkaniowego, a więc także ryczałtu na zakup opału, a w konsekwencji również dodatku energetycznego tylko z tego powodu, że kwota dodatku mieszkaniowego byłaby niższa niż 2% kwoty najniższej emerytury w dniu wydania decyzji (art. 7 ust. 6 ustawy o dodatkach mieszkaniowych).

W doktrynie wskazuje się, że rozwiązanie przewidujące minimalną przyznawaną kwotę dodatku mieszkaniowego uzasadniane jest znikomym wpływem dodatku poniżej w/w kwoty na standard życia osoby ubiegającej się o dodatek mieszkaniowy wobec kosztu prac administracyjnych przewyższających niejednokrotnie wyliczony dodatek mieszkaniowy (G. Manjura, Dodatki mieszkaniowe. Komentarz, 2007, str. 150). Argumentacji tej nie można jednak odnieść do dodatków energetycznych, które z zasady wynoszą kilkanaście złotych.

Powszechnie zaś wiadomo, że wydatki na energię elektryczną, szczególnie wykorzystywaną na cele ogrzewania i podgrzania ciepłej wody, w budynkach pozbawionych instalacji dostarczających energię ciepłą i ciepłą wodę z zewnętrznych źródeł, mają istotny udział w budżetach gospodarstw domowych. I choć dodatki energetyczne pokrywają je w niewielkim stopniu, to stanowią one jedyną, systematycznie wypłacaną formę wsparcia finansowego, na jaką mogą liczyć najslabsi ekonomicznie odbiorcy energii elektrycznej, szczególnie emeryci i renciści prowadzący jednoosobowe gospodarstwa domowe.

W ocenie Rzecznika nie znajduje oparcia w żadnych wyższych wartościach, a co więcej godzi w zasadę sprawiedliwości społecznej regulacja, w myśl której pewna grupa odbiorców energii elektrycznej, spełniających podstawową przesłankę uzyskania pomocy związanej z ich trudną sytuacją materialną, pozostaje poza systemem wsparcia finansowego i nie uzyskuje jedynej, w istocie adresowanej właśnie do niej pomocy. Ze skarg kierowanych do Rzecznika wynika, że jest dla skarżących niezrozumiałe i krzywdzące, że odmowa przyznania tego świadczenia następuje z powodów, które nie mają żadnego związku z ich sytuacją, na które nie mają żadnego wpływu, a co więcej z powodów, które nie pozwalają realizować celu, dla którego zostały wprowadzone dodatki energetyczne. Niezbędne wydają się zatem zmiany legislacyjne, w wyniku których z dodatków energetycznych będą mogli korzystać wszyscy odbiorcy energii elektrycznej osiągający niskie dochody.

Dlatego też przedstawiam Panu Ministrowi powyższy problem stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2014 r. poz. 1648 ze zm.) z prośbą o zainicjowanie stosownych zmian legislacyjnych w poruszonym zakresie.

Będę wdzięczny, jeśli Pan Minister powiadomi Rzecznika Praw Obywatelskich o zajętych stanowisku.

Podpis na oryginale